

APPENDIX : IV
CENTRE OF ADVANCED STUDY IN EDUCATION
FACULTY OF EDUCATION & PSYCHOLOGY
[M.S. UNIVERSITY OF BARODA]

Guide :

Rameshchandra G. Kothari
 Faculty of Education & Psychology
 M.S. University, Baroda-2

Investigator :

Ramesh C. Patel
 Faculty of Education & Psychology
 M.S. University, Baroda-2

વૈજ્ઞાનિક વલણ માપદંડ

વિદ્યાર્થીનું નામ : _____
 વર્ગ : _____ જાતી : છોકરો / છોકરી
 શાળાનું નામ : _____
 શાળાનું સરનામું : _____

પ્રિય વિદ્યાર્થી મિત્ર,

આ માપદંડમાં કુલ ૭૨ (બોતેર) વિધાનો છે. આ વિધાનો એવી પરિસ્થિતિ દર્શાવે છે કે જેનો તમને દૈનિક જીવનમાં અનુભવ થયો હોય અથવા થશે. દરેક વિધાનની સામે પાંચ ખાનાઓ આપેલા છે. જે પૂર્ણત: સંમત, સંમત, અનિર્ણિત, અસંમત, અને પૂર્ણત: અસંમત જેવા વિકલ્પો દર્શાવે છે. દરેક વિધાન ખુબ જ ધ્યાનથી વાંચી, આપેલા વિકલ્પો માંથી તમને લાગુ પડતાં ખાનામાં “√” નું નિશાન કરો. આપેલાં વિધાનોનો કોઈ સાચો કે ખોટો અર્થ નથી. તમારો ઉત્તર ફક્ત એ દર્શાવશે કે આવી પરિસ્થિતિમાં તમે કેવી રીતે વર્તશો. તમારી સમજ માટે નીચે એક ઉદાહરણ દર્શાવેલું છે.

પૂર્ણત: સંમત	સંમત	અનિર્ણિત	અસંમત	પૂર્ણત: અસંમત
-----------------	------	----------	-------	------------------

ધારોકે સમાજ શાસ્ત્રના વિષયની પરીક્ષાનાં દિવસે તમે ગુલાબી રંગના કપડાં પહેર્યા હતા અને આ વિષયમાં સારા ગુણ આવ્યા તેથી હવે પછીની દરેક પરીક્ષામાં ગુલાબી રંગના કપડાં પહેરવા જોઈએ.

જો આપેલી પરિસ્થિતિ સામે તમે પૂર્ણત: સંમત થતા હોય તે નીચે દર્શાવ્યા પ્રમાણે તે ખાનામાં “√” નું નિશાન કરો.

ધારોકે સમાજશાસ્ત્રના વિષયની પરીક્ષાના દિવસે તમે ગુલાબી રંગના કપડાં પહેર્યા હતા અને આ વિષયમાં સારા ગુણ આવ્યા તેથી હવે પછીની દરેક પરીક્ષામાં ગુલાબી રંગના કપડાં પહેરવા જોઈએ.

તમે આપેલી માહિતી સંપૂર્ણ પણે ખાનગી રાખવામાં આવશે અને તેનો ઉપયોગ ફક્ત સંશોધન માટે કરવામાં આવશે તેથી નિર્ભય બની ખુલ્લા મને દરેક પરિસ્થિતિમાં તમે કેવી રીતે વર્તશો કે તમે શું માનો છો તેની માહિતી આપો.

તમારે જે કાર્ય કરવાનું છે તેના સંદર્ભમાં કોઈ પ્રશ્ન પુછવો છે ?

કાર્યમાં સહકાર આપવા બદલ આપનો આભાર.

હવે શરુ કરો

	પૂર્ણતઃ સંમત	સંમત	અનિર્ણિત	અસંમત	પૂર્ણતઃ અસંમત
૧. પ્લેગ જેવા ભયાનક રોગ ઉપર અંકુશ લાવવા લોકોએ પ્રાર્થના કરવી જોઈએ.	☐				
૨. શનિવારે માથામાં તેલ નાંખતો નથી.	☐				
૩. દરેક બાબતનું ઝીરાવટપૂર્વક અવલોકન કરુ છું.	☐				
૪. જ્યોતિષીનાં કહેવાથી અઠવાડિયામાં એક દિવસ ઉપવાસ કરુ છું.	☐				
૫. જુદી જુદી સંસ્કૃતિઓની વિવિધતાને સ્વીકારુ છું.	☐				
૬. વિજ્ઞાન શિક્ષક એક એવા છોડની માહિતી આપે છે કે જે ભારત દેશમાં ભાગ્યે જ થાય છે. ત્યારે તેમાં બહુ રસ દાખવતો નથી.	☐				
૭. અન્યનાં ધર્મ પ્રત્યે માન ધરાવું છું.	☐				
૮. લોકોને, તેમનાં પહેરવેશ અને દેખાવ ધ્યાનમાં રાખીને, અસભ્ય માની લેતો નથી.	☐				
૯. જ્યાં પરીક્ષા શક્ય હોય ત્યાં પરીક્ષણ કરીને જ આગળ વધવું.	☐				
૧૦. એક વિદ્યાર્થી જેને તમે પસંદ કરતાં નથી તે જુલ્લા કક્ષાનાં વિજ્ઞાનમેળાની વક્તૃત્વ સ્પર્ધામાં પ્રથમ નંબરે વિજેતા થતાં તમને એવું લાગે છે કે આ સ્પર્ધામાં તમે પણ વિજેતા થઈ શક્યા હોત.	☐				
૧૧. શાળાની ચૂંટણી દરમિયાન બે જૂથનાં વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે ઝગડાનાં સાચા કારણો જાણવા માટે શક્ય તેટલી વ્યક્તિઓ પાસેથી માહિતિ એકઠી કરું છું.	☐				
૧૨. કોલેરા, મેલેરિયા જેવા ભયાનક રોગને કાબૂમાં રાખવા માટે દાક્તરી સારવાર લેવી જોઈએ.	☐				
૧૩. પર્યાવરણનો સભાનતા લાવવા માટે વક્તૃત્વ સ્પર્ધાનું આયોજન કરુ છું.	☐				
૧૪. બીજા ધર્મનાં ધાર્મિક તહેવારોની ઉજવણી પ્રત્યે અસાગમો છે.	☐				

	પૂર્ણાત: સંમત	સંમત	અનિર્ણિત	અસંમત	પૂર્ણાત: અસંમત
૧૫. કોઈ પ્રયોગ કરતી વખતે જે અવલોકન આવવું જોઈએ તે યોગ્ય રીતે ન આવતાં, તે અવલોકન પ્રયોગ કર્યા વગર લખી નાખ્યું છે.	☐				
૧૬. ખડકોનાં જુદા જુદા રંગ, આકાર તેમજ કઠિનતાનાં કારણો જાણવા માટે ભૂસ્તરશાસ્ત્રીનો સંપર્ક કરો છે.	☐				
૧૭. " પ્રદુષણની વાતાવરણ ઉપર થતી અસર" દર્શાવતું ચિત્ર શાળાનાં નોટિસ બોર્ડ ઉપર મૂક્યું છે.	☐				
૧૮. "SNOW MAN" "બરફ માણસ" વિષે સમાચાર સાંભળ્યા પછી સત્ય ચકાસવા માટે પ્રશ્નો પૂછ્યું છે.	☐				
૧૯. પૃથ્વીનાં ભ્રમણ દ્વારા દિવસ-રાત્રી કેવી રીતે તે જાણવા માટે પ્રયોગ કરો છે.	☐				
૨૦. પ્રવાસ દરમિયાન જુદી જુદી વસ્તુઓનું અવલોકન કરવાની ટેવ નથી.	☐				
૨૧. સાપ, ઉંદર તેમજ અન્ય જીવો જે માનવ સૃષ્ટિને નુકશાન કરતાં છે તેનો નાશ કરવો જોઈએ.	☐				
૨૨. શુભ કાર્ય કરવા જતી વખતે વિધવા સ્ત્રીને જોવાથી કાર્યમાં કોઈ ફેર પડતો નથી.	☐				
૨૩. ભારત જેવા દેશમાં સ્ત્રી શિક્ષણને મહત્વ આપવું જોઈએ નહિ.	☐				
૨૪. લોકોનાં આનંદ પ્રમોદ માટે વધુ પ્રાણીસંગ્રહાલયો સ્થાપવા જોઈએ તેવું હું માનું છું.	☐				
૨૫. નળમાંથી સતત ટપકતાં પાણી અંગે દરકાર કરતો નથી.	☐				
૨૬. એક વૃક્ષનો નાશ કરતાં, બીજું વૃક્ષ ઉછેરું છે.	☐				
૨૭. એક વ્યક્તિએ મોતે ઉડતી રકાબી (Unidentifide Flying Object) વિષે વાત કરી ત્યારે તે કઈ બાજુથી આવી, કઈ બાજુ ગઈ, કેવી હતી, કેટલી ઉંચાઈએ હતી, ... વગેરે જેવા પ્રશ્નો ઉદ્ભવતા નથી.	☐				

	પૂર્ણતઃ સંમત	સંમત	અનિર્ણિત	અસંમત	પૂર્ણતઃ અસંમત
૨૮. તમારા વર્ગની એક વિદ્યાર્થીનીને નૃત્ય સ્પર્ધામાં ઈનામ મળતાં, તમે તેને આભિનંદન પાઠવો છો.	☐				
૨૯. શાળામાં વિદ્યાર્થી નેતાઓ શાળા સંચાલકો વચ્ચે મત-મતાંતર થતાં મોટા ભાગનાં વિદ્યાર્થીઓ સાચું કારણ જાણ્યા વગર હડતાલમાં જોડાઈ ગયા.	☐				
૩૦. ગયા જન્મમાં માણસે કરેલા પુણ્યને આ જન્મનાં સુખ સાથે કોઈ સંબંધ હોતો નથી.	☐				
૩૧. બીજાની સાચી વાતને સહજ રીતે સ્વીકારુ છું.	☐				
૩૨. મારી બહેનથી મારો મનપસંદ કેમેરા તૂટી ગયો તેથી બહેનથી કેમેરા કેવી રીતે તૂટી ગયો તે જાણ્યા વગર ખૂબ ગુસ્સો કરુ છું.	☐				
૩૩. શ્રાવણ માસ પવિત્ર હોવાથી ઉપવાસ કરુ છું.	☐				
૩૪. એક કરતાં વધારે અવલોકનો કરીને ચોક્કસ નિર્ણય તારવું છું.	☐				
૩૫. મિત્ર સાથે એક મુદ્દા ઉપર લાગેલી શરતના થોડા સમય પછી ખબર પડતાં કે મિત્ર શરતમાં જીતી ગયો છે તો શરતના નિયમોનું પાલન કરતો નથી કારણકે મિત્રને તેની ખબર નથી.	☐				
૩૬. ચર્ચા દરમ્યાન બીજા વિદ્યાર્થીને બોલતાં અટકાવી દઈને પોતાનાં મંતવ્યો રજૂ કરુ છું.	☐				
૩૭. શાળા તેમજ ઘરની આજુબાજુ થતી ગંદકી અંગે બેદરકારી દાખવું છું.	☐				
૩૮. પોંજરામાં પૂરાયેલા પ્રાણીઓની સંવેદના જાણવા માટે પ્રાણીસંગ્રહાલયની મૂલાકાત લઉં છું.	☐				
૩૯. જેને પાપ કર્યા હોય તેને નાગ કરડે છે.	☐				
૪૦. એક જ અવલોકન પરથી ચોક્કસ નિર્ણય તારવું છું.	☐				
૪૧. કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં બેઘડક પ્રશ્ન પૂછી શંકાનું સમાધાન કરી શકું છું.	☐				

	પૂર્ણા: સંમત	સંમત	અનિર્ણિત	અસંમત	પૂર્ણા: અસંમત
૪૨. ગુસ્સામાં મહત્વનાં નિર્ણયો લેતો નથી.	☐				
૪૩. શિક્ષકે નિબંધ લખવાનું ગૃહકાર્ય આપ્યું છે તો જે પુસ્તકમાં સરસ નિબંધ હોય તેમાંથી લખી નાખું છું.	☐				
૪૪. રાષ્ટ્રગીત વખતે વ્યવસ્થિત વર્તણૂંક કરતો નથી.	☐				
૪૫. વિદ્યાર્થીઓએ વૃક્ષા રોપણની પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેવો જોઈએ.	☐				
૪૬. પ્રયોગ દરમિયાન, ચોકસાઈ માટે વધુ અવલોકનો લઈ છું.	☐				
૪૭. કુદરતી પ્રક્રિયા જેવી કે સૂર્યોદય, સૂર્યાસ્ત, પવન વિગેરે થવા પાછળ ચોક્કસ કારણો હોય છે.	☐				
૪૮. મુશ્કેલીઓમાં અન્યને પ્રશ્નો પૂછી શકતો નથી.	☐				
૪૯. આધુનિક દવાઓ મનુષ્યનાં આયુષ્યને લંબાવી શકે છે પરંતુ મૃત્યુને ટાળી શકતો નથી તો પછી આધુનિક વિજ્ઞાનનો અર્થ નથી.	☐				
૫૦. વર્ગમાં ઘણી વખત સમજણ ના પડે તે છતાં પણ ચૂપચાપ બેસી રહું છું.	☐				
૫૧. ચર્ચા દરમિયાન બીજા વિદ્યાર્થીઓનાં વિરોધી મંતવ્યો ધ્યાનથી સાંભળું છું.	☐				
૫૨. વિદ્યાર્થીઓએ અનામત વિરોધી આંદોલનમાં જોડાવવું જોઈએ.	☐				
૫૩. વિજ્ઞાનની મદદથી ટેસ્ટ ટ્યુબમાં બાળક પેદા કરી શકાય પરંતુ તેમાં મનુષ્યનાં શુક્રાણું અને અંડકોષની જરૂર પડે છે.	☐				
૫૪. એક વિદ્યાર્થી નિબંધ સ્પર્ધામાં પ્રથમ ઈનામ મેળવે છે તેની હોશિયારીને બિરદાવવા તમે અભિનંદન પાઠવો છો.	☐				
૫૫. બાગ-બગીચા જૂદી જૂદી વનસ્પતિ, છોડ, વૃક્ષ, ફૂલ, ફૂવારા વગેરેનું અવલોકન કરું છું.	☐				
૫૬. માનવીનાં વસવાટ તેમજ અન્ય ભૌતિક સગવડોને પહોંચી વળવા માટે જંગલો તેમજ કુદરતી સંપત્તિનો વધુ ઉપયોગ કરવો જોઈએ.	☐				

	પૂર્ણાંત: સંમત	સંમત	અનિર્ણિત	અસંમત	પૂર્ણાંત: અસંમત
૫૭. ગયા જન્મમાં પાપ કર્યા હોવાથી આ જન્મમાં માણસ કુખ ભોગવે છે.	☐				
૫૮. પાઠ્યપુસ્તકમાં "સમતોલ આહાર" વિષે વધુ માહિતી નથી છતાં પરીક્ષા માટે પૂરતું હોવાથી બીજાં પાઠ્યપુસ્તકો વાંચતો નથી.	☐				
૫૯. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીની મદદથી આપણે રોબોટ બનાવી શક્યા પરંતુ માનવ શરીર બનાવી શકતા નથી. વિજ્ઞાનની આ મર્યાદા સ્વીકારુ છું.	☐				
૬૦. શાળાનાં એક વિદ્યાર્થીની સિદ્ધિનાં દૈનિક પત્ર માં અભિનંદન પાઠવતા સમાચાર, શાળાનાં સમાચાર બોર્ડ ઉપર મુદ્દુ છું.	☐				
૬૧. બાગમાં નાસ્તો કર્યા પછી ઍલ કાગળ, કોથળીને કચરાપેટીમાં નાખું છું.	☐				
૬૨. જ્યાં સાાયકલ કે પગે ચાલીને જવાય તેવું હોય ત્યાં પણ સ્કૂટર લઈને જવાનો આગ્રહ રાખું છું.	☐				
૬૩. પાઠ્ય પુસ્તકમાંથી તારાઓની ઉત્પત્તિ વિષે માહિતી મેળવ્યા પછી વધુ જાણવાની ઈચ્છા રાખતો નથી.	☐				
૬૪. કોઈ એક સ્થળનાં હવામાન વિષે આગાહી કરવા માટે તે સ્થળનાં છેલ્લા થોડા વર્ષોનાં તાપમાન અને ભેજનાં આંકડાઓ સાથે બીજાં ઘટકો જેવા કે દબાણ, પવનની દિશા વિષે માહિતી એકત્રિત કરુ છું.	☐				
૬૫. તેર (૧૩) નો અંક અશુભ છે.	☐				
૬૬. બીજાએ અવલોકન કરીને આપેલી માહિતી ચકાસ્યા વગર સ્વીકારુ છું.	☐				
૬૭. શીતળા કે ઓરી નીકળ્યા હોય તેવા સંજોગોમાં દર્દીને દવા આપવી યોગ્ય નથી.	☐				
૬૮. સમુદ્રમાં ભરતી-ઓટ જેવી ક્રિયાઓ માટે કોઈ વૈજ્ઞાનીક કારણો હોતા નથી.	☐				

૬૯. ખૂલજ વરસાદથી નદી કે તળાવનાં પાણી શહેર કે ગામનાં નીચાણવાળા વિસ્તારનાં ભરાઈ જતાં રોકવા માટે જખદેવીને રીઝવવા માટે નાખિયેર અને ચૂંદડી ચઢાવવા જોઈએ.

પૂર્ણિત: સંમત	સંમત	અનિર્ણિત	અસંમત	પૂર્ણિત: અસંમત
☐				

૭૦. ઘરનાં જે ઓરડામાં લાઈટની જરૂર હોય તેજ ઓરડાની લાઈટ ચાલુ રાખુ છું.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

૭૧. શારીરિક ખોડ-ખાંપણ વાળા બાળકો પર્વતારોહણ માટે યોગ્ય હોતાં નથી.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

૭૨. શાખાએથી છૂટીને ઘરે જતી વખતે વર્ગનાં પંખા તેમજ લાઈટ બંધ કરા છું.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------